

ภาระของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ปกติ
และที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ความไม่สงบภาคใต้*

**Burden among Caregivers of Schizophrenia Patients Residing in Peaceful
and Unrest Areas, Southern Thailand**

บรรเจิด ทิพย์นุรักษ์ พย.ม (Banjerd Tipnurak, M.S.N.,R.N.)**

ศรีสุดา วนาลีสิน พย.ด (Srisuda Vanaleesin, Ph.D.,R.N.)***

ทิพย์ภา เชษฐ์เซาวลิต พย.ม (Tippa S, M.S.N.,R.N.)****

Abstract

The purpose of this research was to study and compare caregivers' burden when caring for schizophrenia patients living in peaceful and unrest areas of southern Thailand. One hundred and ninety-six subjects were recruited in the study. The research instrument was developed based on Montgomery's (2006) framework. The content of the caregivers' burden questionnaire was verified by three experts and was examined for its reliability using Cronbach's alpha coefficient, which yielded a value of 0.86. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, chi-square and independent t-test. The results of this study were as follows:

1. 18.9 % of caregivers of schizophrenia patients living in peaceful perceived an objective burden, 24.5 % perceived a subject demand burden, and 49.9 % perceived a subjective stress burden. Among caregivers of schizophrenia patients living in the unrest area, 22.5 % perceived an objective burden, 29.6 % perceived a subjective demand burden, and 64.3 % perceived subjective stress burden.

2. Comparing burden scores among these two groups, it was found that caregivers who lived in the unrest area had a statistically significant higher mean score of perceived subjective demand burden and of perceived subjective stress burden than those who lived in peaceful area ($p<0.05$).

Key word: Caregives' Burden, Schizophrenia patients, Residing in Peaceful and Unrest Areas

*สารนิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาล
ศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

***อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาระของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ปกติและที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ความไม่สงบ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ปกติ และเหตุการณ์ความไม่สงบจำนวน 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดมอนต์โกเมอรี (Montgomery, 2006) ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน หาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่า .86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ และทดสอบค่าทีอิสระ ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ดูแลที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ปกติ ร้อยละ 18.37 ระบุว่า เป็นภาระเชิงปรนัย ร้อยละ 24.49 ระบุว่า เป็นภาระ เชิงอัตนัยจากความต้องการของผู้ป่วย ร้อยละ 49.98 ระบุว่า เป็นภาระเชิงอัตนัยที่เป็นความเครียด ส่วนผู้ดูแลที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ความไม่สงบ ร้อยละ 22.45 ระบุว่า เป็นภาระ เชิงปรนัย ร้อยละ 29.59 ระบุว่า เป็นภาระเชิงอัตนัยจากความต้องการของผู้ป่วย ร้อยละ 64.29 ระบุว่า เป็นภาระเชิงอัตนัยที่เป็นความเครียด

2. เมื่อเปรียบเทียบภาระผู้ดูแลที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ปกติและที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ความไม่สงบ พบว่า การรับรู้ภาระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) 2 ด้าน คือ ภาระเชิงอัตนัยจากความต้องการของผู้ป่วย ($M = 11.58, S.D. = 4.47; M = 13.01, S.D. = 3.86$) และภาระเชิงอัตนัยที่เป็นความเครียด ($M = 12.95, S.D. = 4.20; M = 14.36, S.D. = 3.31$)

ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นใช้ข้อมูลสำหรับทีมสุขภาพในการจัดกิจกรรมผ่อนคลายความเครียดให้กับผู้ดูแล โดยเฉพาะผู้ดูแลที่อยู่ในพื้นที่เหตุการณ์ความไม่สงบ

คำสำคัญ : ภาระของผู้ดูแล, ผู้ป่วยจิตเภท, เหตุการณ์ปกติและเหตุการณ์ความไม่สงบ

ความสำคัญของปัญหา

เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ เป็นปัญหาความรุนแรงซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2547 มีการกระทำที่ก่อความไม่สงบ ประชาชนให้ได้รับบาดเจ็บและถึงแก่ชีวิตเป็นจำนวนมาก (พงค์เทพ, อมร, สุวัฒน์ และสุภัทร, 2550) สถิติจากศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้ (2551) พบว่าตั้งแต่ เดือนมกราคม 2547 ถึง เดือนเมษายน 2551 มีจำนวนความถี่ของการก่อความไม่สงบเหตุการณ์ความรุนแรง ทั้งสิ้น 9,820 ครั้ง ผู้เสียชีวิต 2,801 คน และมีผู้ได้รับบาดเจ็บ 5,545 คน สภาพเหล่านี้มีผลคุกคามต่อความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ และผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เกิดความวิตกกังวลหวาดกลัวเหตุร้ายจะเกิดขึ้นกับตัวเอง ครอบครัว ขาดความมั่นใจในการดำเนินชีวิต และการเดินทางไปประกอบอาชีพ ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจรายรับของครอบครัวที่ลดน้อยลง (สมชาย, 2543; สุภัทร, สุวัฒน์ และอมร, 2547) และเกิดความเครียดที่เพิ่มขึ้น (รติวรรณ, 2550)